

... és a harmadik: *kávod* (tisztelet)

Ismétlés:

A Misna szerint 3 tulajdonság van, amik kivisznek minket a világból: *kiná* (irigység), *táává* (vágy) és a *kávod* (tisztelet).

Mi az a tisztelt?

- amire a Misna utal, az a tiszteltnek az a fajtája, amit az ember elvár a környezetétől
- ezen kívül van egy korábbi fázisa: tisztelt, amit mi adunk a környezetünknek – itt most erről lesz szó

Etimológia:

- *kávod* és *kávéd* (nehéz) ugyanaz a tő
- a tisztelt abban nyilvánul meg, hogy kellő „súlyossággal”, komolysággal viszonyulunk az adott tárgy felé (ennek ellentéte: *kálut ros*, „könnyű fejűség”, lazán, komolytalanul viszonyulni az adott tárgyhöz)

Mitől lesz valaki tiszteltreméltó, mitől tisztelünk valakit?

- környezet/kultúrafüggő
- valaminek az értékelése vált ki belőlünk tiszteltet, minél értékesebbnek tartunk valamit, annál „súlyosabban”, annál több tisztelttel viszonyulunk

Netivot: mi a különbség a Tórai és a rabbinikus micvák között?

- Tórai: valós, igazából létező tevőleges parancsolatok, vagy tilalmak
 - rabbinikus: viselkedés mód, csinálj úgy, mintha tényleg kötelező lenne, vagy mintha tényleg tilos lenne
- ⇒ a tisztelt lehetne egy viselkedésforma is: máshogy „viselkedünk”, ha olyan emberrel beszélünk/vagyunk, akit tisztelnünk kell, de miután a „kávod”, az egy tulajdonság, ha csak úgy csinálunk mintha, az nem igazi tisztelt. Csak az az igazi „kávod”, ha valóban értékelni tudjuk az adott dolgot és ez az értékelés váltja ki belőlünk a megkülönböztetett a viselkedésformát.

Sztori:

Egy rabbi elküldte a két sógorát, hogy megbizonyosodjon róla, hogy Sábttáj Cvi (17. századi ál-Messiás) valóban a Messiás-e. A két sógort tisztelttel fogadták és ők is tiszteltreméltóan viselkedtek vele. Leültek, beszélgettek és eljöttek. Elmesélték ezt a rabbinak és mondták, hogy ez nem a Messiás. A rabbi kérdezte, hogy miért gondolják így, mire a két sógor azt mondta: azért, mert hátradólt, amikor ültek.

<-> A Messiás, nem tud hátradőlni. A hátradőlés lazaságot fejez ki. A Messiástól elvárjuk, hogy folyamatosan érzékelje az Örökkévaló jelenlétét. Az Örökkévaló, a „maximális érték” jelenléte, súlyosságot, értékelést, komolyságot kell hogy kiváltson abból, aki ezt érzékeli. Ha valaki az Örökkévaló jelenlétében laza tud lenni, az csak úgy lehetséges, ha az illető nem is érzékeli ezt a jelenlétet. Ha nem érzékeli, nem lehet Messiás.

- A tisztelet – szemben a másik két tulajdonsággal – közelebb áll az értelemhez, de még ebben is van valami ösztönszerű.

Pirké Ávot (4. fejezet 3. Misna)

- ne szégyeníts meg semmilyen embert, mert nem tudhatod, hogy mikor jön el az órája
- ne dobj ki semmit, mert nincs olyan dolog, aminek nincs meg a helye

Mit jelent ez?

- Lesz olyan, amikor ez az ember tiszteletreméltó lesz. És lesz olyan, amikor ennek a tárgynak hasznát fogod venni.
- ne szégyenítsd meg = tiszteld
- Tehát, az alapvető viszonyulás mindenkihez és mindenhez, hogy még amikor az adott pillanatban nem is tudok felfedezni benne semmi értéket, és ez alapján nem viselkednék vele tisztelettel, még akkor is azt kell feltételeznem, hogy igenis van benne érték, csak még nem bontakozott ki. Forradalmian új gondolat: mindenben csak a benne levő értéket látni és még ha most éppen nincs is benne (vagyis nem látható), akkor bele kell képzelni!

↔ láson hárá:

- rosszat állítok valakiről (még akkor is láson hárá, ha igaz)
- ez ennek a Misnának az ellentéte, hiszen annak ellenére, hogy valószínűleg sok értéke is van annak, akiről éppen rosszat mesélek, én mégis a rosszat látom benne. Lenne miért tisztelnem, de én egy negatív pont miatt megszegényítem

Tórai tilalom: Bál Táschit (=ne rombolj)

- ne pusztíts el olyasvalamit, aminek értéke van
- Tórai forrás: ostrom esetén ne vágd ki a gyümölcsfáját az ellenségnek csak azért, mert nem tudsz máshogy ártani neki

A tiszteletnek 3 lehetséges iránya van:

- külső környezet tisztelete:
Ez alapvetően érvényes mindenkire és mindenre. A Tóra, illetve bölcseink kiemelnek a környezetünkből egy pár olyat, akik kiemelt tiszteletet érdemelnek:
 - 10 parancsolat: tiszteld szüleidet
 - Talmud: tiszteld a feleségedet
 - + bölcsek tisztelete
- Örökkévaló tisztelete
 - dicsőítés: magunkról szól, nem róla, hiszen az Örökkévalónak nincs szüksége arra, hogy dicsérjék, az Örökkévaló értékét világossá tesszük magunk számára
- az imákban úgy van elrendezve: reggeli imában van a *pszuké de zimrá*, „dallamos versek”. Ennek jelentős része az Örökkévalót dicsérő és magasztaló versek. Ez a felkészülés az Ámidára, a főimára, amikor már egyenesen az Örökkévaló színe előtt állunk. Muszáj előtte tisztázni saját magunk számára, hogy ki az, aki elé most járulni fogunk.
- Saját magunk tisztelete
 - attól függ, hogyan viszonyulunk magunkhoz, hogy hogyan értékeljük magunkat
 - nem mindegy, hogy intelligens majomnak vagy az Örökkévaló képmásának tekintjük magunkat
 - saját magunk tisztelete megnyilvánul abban, hogy mennyire adunk magunkra, hogyan öltözködünk, hogy beszélünk

Mindhárom iránya fontos a tiszteletnek.

Ez a tisztelet, amiről itt szó volt nem az a tisztelet, ami kivisz minket a világból.